

Meštiacke domy na námestí majú väčšinou stredoveké jadrá. So stúpajúcimi nárokmi mešťanov prechádzali viacerými prestavbami a úpravami. Ojedinelý svojím vzhľadom, situovaním i osudom je pôvodne stredoveký kamenný dom s pavlačou, nazývaný Katov dom. Stojí vo svahu nad mestom na prístupovej ceste k hradu.

Po tom, ako sa v 17. storočí stal Trenčín jedným z centier rekatolizačného hnutia v severozápadnom Uhorsku, jezuiti vybudovali na námestí v rokoch 1653 – 1657 rozsiahly komplex. Bloku tejto zástavby dominuje barokový dvojvežový kostol a kláštor sv. Františka Xaverského so školou. Tento najväčší historický areál v meste postupne rozšírili a posledné významné stavebné zásahy na ňom sa uskutočnili začiatkom 20. storočia.

Uprostred dnešného Mierového námestia dal v roku 1712 gróf Mikuláš Ilešházi na pamiatku skončenia morovej epidémie postaviť sochu Najsvätejšej Trojice, známu ako morový stĺp. Pri niekdajšej Hornej bráne v severovýchodnej časti Mierového námestia v roku 1764 adaptovali pôvodne mestský palác Ilešháziocov s arkádovým nádvorím na sídlo župy, Župný dom. V súčasnosti v ňom sídli Trenčianske múzeum. Začiatkom 20. storočia pod hradným bralom postavili v secesnom štýle štvorpodlažný hotel Tatra a v roku 1913 početná židovská komunita postavila na Štúrovom námestí na mieste starších objektov monumentálne pôsobiacu židovskú synagógu v historizujúcom byzantsko-orientálnom štýle.

Dve dominanty mesta – hrad a farský Kostol Narodenia Panny Márie

Údaje o minci

Nominálna hodnota: **20 eur**

Materiál: **Ag 925/1000**
Cu 75/1000

Hmotnosť: **33,63 g**

Priemer: **40 mm**

Hrana: reliéfny nápis:

NAJKRAJŠIE HISTORICKÉ MESTÁ,

pred ktorým je deliaca značka v tvare štylizovaného kľúča

Náklad: limitovaný náklad maximálne **20 000 ks**

Autor návrhu: averz **Karol Ličko**, reverz **Miroslav Rónai**

Rytec: **Dalibor Schmidt**

Výrobca: **Mincovňa Kremnica**

Na líci mince je zobrazený Trenčiansky hrad doplnený fragmentom rímskeho nápisu z trenčianskej hradnej skaly a siluetou hradieb. V spodnej časti mincového poľa je štátny znak Slovenskej republiky, nad ktorým je letopočet 2012. Názov štátu SLOVENSKO je v opise pod štátnym znakom. Štylizované iniciálky mena a priezviska autora výtvarného návrhu lícnej strany mince Karola Lička KL sú pri jej pravom okraji.

Na rube mince je zobrazená pamiatková rezervácia Trenčín z nadhľadu, s cennými architektonickými pamiatkami vrátane hradu a trojuholníkového námestia. Pri jej ľavom okraji je v opise nápis PAMIATKOVÁ REZERVÁCIA a pri pravom okraji je nápis TRENČÍN. Označenie nominálnej hodnoty 20 EURO je v ľavej spodnej časti mincového poľa. Značka Mincovne Kremnica a štylizované iniciálky mena a priezviska autora výtvarného návrhu rubovej strany mince Miroslava Rónaia MR, sú v spodnej časti mincového poľa.

Vydala: © Národná banka Slovenska, február 2012

Foto: Štefan Kačena a Bedrich Schreiber

Na obálke: Trenčiansky hrad

<http://www.nbs.sk/sk/bankovky-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Pamiatková rezervácia TRENČÍN

Strieborná zberateľská minca

Mesto Trenčín bolo vďaka svojej strategickej polohe predurčené k tomu, aby v dejinách zohrávalo významnú úlohu. Vzniklo na križovatke obchodných ciest, čo mu prinášalo prosperitu a jeho obyvateľom bohatstvo a moc. Dodnes sú hradné múry plné sily a kostoly, paláce, ale aj meštianske domy stále pripomínajú jeho niekdajšiu slávu. Takmer kompaktné zachované historické jadro Trenčína bolo v roku 1987 vyhlásené za pamiatkovú rezerváciu.

Najvýraznejším prvkom jeho neopakovateľnej siluety je rozsiahly areál hradu. Vyrastá z brala, na ktoré v roku 179 vytesali Rimania nápis na pamiatku víťazstva nad germánskymi Kvádmi s odkazom na zimovanie v Laugaríciu (dobový názov Trenčína). Tento unikátny nález radí Trenčín medzi európske mestá s antickou minulosťou.

Archeologické nálezy dokazujú osídlenie hradnej skaly už v 2. tisícročí pred n. l. Ako prirodzené útočisko ju využili i Slovania. Z ich sídla sa zachovali základy kniežacieho kostolíka, štvorapsidovej rotundy, ktorú nálezy datujú do 11. storočia. Pôvodne kráľovský pohraničný hrad, strážiaci dôležitý brod na rieke Váh, sa koncom 13. storočia dostal do vlastníctva Čákovcov. Najznámejší z nich, Matúš Čák, si na hrade vybudoval centrum rozsiahleho panstva.

Jeho meno nesie aj najvýraznejšia dominanta hradu a mesta, Matúšova veža. K veži sa primkávajú tri paláce, ktoré dali vystavať v 15. – 16. storočí Žigmund Luxemburský, Ľudovít Veľký a manželka Štefana Zápoľského, Hedviga Tešínska. Hrad, postupne rozširovaný a upravovaný, patrí k najväčším na Slovensku. V roku 1790 vyhorel a až do 2. polovice 20. storočia pustol bez údržby. Jeho dnešná podoba je výsledkom konzervačných a rekonštrukčných prác prebiehajúcich už polstoročie. V súčasnosti je hrad súčasťou expozičných priestorov Trenčianskeho múzea.

Pod hradom, okolo obchodnej cesty sledujúcej tok rieky, vyrástla pri brode osada. Získané privilégia umožnili mešťanom od 14. storočia na rozšírenom priestore trojuholníkového trhového námestia usporadúvať trhy. V roku 1412 udelil uhorský kráľ Žigmund Luxemburský mestu výsady slobodného kráľovského mesta s právom skladu, súdnou právomocou a právom opevniť sa, čím sa Trenčín zaradil medzi najvýznamnejšie mestá Uhorska. V priebehu 15. storočia mesto obohnali opevnením, ktoré sa prepojilo s vonkajšími múrmi hradného opevnenia. Vstupy do mesta strážiła dvojica mestských brán. Jeden z dnešných symbolov mesta,

Dolnú bránu vybudovali v roku 1543. Z tohto obdobia pochádzajú aj prekryté Farské schody, ktoré sú spojnicou medzi námestím a druhou dominantou mesta – opevneným gotickým farským Kostolom Narodenia Panny Márie. Neďaleko farského kostola postavili gotickú kaplnku s kostnicou v suteréne, karner sv. Michala. Táto najzachovalejšia stredoveká stavba v meste (mimo hradu) nadväzuje svojou konštrukciou na mestské hradby.

Kostol a kláštor sv. Františka Xaverského
(1653 – 1657)

Morový stĺp
(1712)

Dolná brána
(1543)

Židovská synagóga
(1913)